

Mikah

*Bésharetler 1-qatar ... Barliq eller, anglanglar!
Samariye we Yehudaning haligha way!*

¹ Perwerdigarning sözi — Yotam, Ahaz we Hezekiya Yehudagha padishah bolghan künlerde Moreshetlik Mikahgha kelgen: —

— U bularni Samariye we Yérusalém toghrisida körgen.

² Anglanglar, i xelqler, hemminglar!

Qulaq sal, i yer yüzi we uningda bolghan hemminglar: —

Reb Perwerdigar silerni eyiblep guwahliq bersun, Reb muqeddes ibadetxanisidin silerni eyiblep guwahliq bersun! ■

³ Chünki mana, Perwerdigar Öz jayidin chiqidu; U chüshüp, yer yüzidiki yuqiri jaylarni cheyleydu; □ ■

⁴ Uning astida taghlar érip kétidu,

Jilghilar yérilidu,

Xuddi mom otning aldida érigendek,

Sular tik yardin tökülgenek bolidu. □ ■

■ **1:2** Qan. 32:1; Yesh. 1:2 □ **1:3** «... U (Perwerdigar) chüshüp, yer yüzidiki yuqiri jaylarni cheyleydu» — «kirish söz»de éytqinimizdek, «Israil (we bashqa eller) üçün «yuqiri jaylar» butlarga, jin-sheytanlarga atalghan jaylar idi. ■ **1:3** Qan. 32:13; 33:29; Zeb. 115:3; Yesh. 26:21; Am. 4:13 □ **1:4** «Chünki mana, Perwerdigar öz jayidin chiqidu... (3-ayet) U chüshüp, yer yüzidiki yuqiri jaylarni cheyleydu; Uning astida taghlar érip kétidu...» — démisekmü, bu axirqi zamandiki «Perwerdigarning küni»ni körsitidu. ■ **1:4** Hak. 5:4; Zeb. 18:7-9; Zeb. 68:2, 8; Zeb. 97:5; Am. 9:5

⁵ Buning hemmisi Yaqupning itaetsizlik, Israil jemetidiki gunahlar tüpeylidin bolidu; Yaqupning itaetsizlik nedin bashlan'ghan? U Samariyedini bashlan'ghan emesmu? Yehudadiki «yuqiri jaylar»ni yasash nedin bashlan'ghan? Ular Yérusalémdin bashlan'ghan emesmu?□

⁶ Shunga Men Samariyeni étizdiki tash döwisidek, Üzüm talliri tikishke layiq jay qiliwétimen; Men uning tashlirini jilghigha domilitip tashlaymen, Uning ullirini yalingachlaymen;□

⁷ Uning barliq oyma mebudliri para-para chéqiwétilidu; Uning pahishiliktin érishken barliq hediye liri ot bilen köydürüldü; Barliq butlirini weyrane qilimen; Chünki u pahishe ayalning heqqi bilen bularni yighip toplidi;

□ **1:5 «Yaqupning itaetsizlik nedin bashlan'ghan? U Samariyedini bashlan'ghan emesmu? Yehudadiki «yuqiri jaylar»ni yasash nedin bashlan'ghan? Ular Yérusalémdin bashlan'ghan emesmu?»** — Israil we Yehudada «yuqiri jaylar» butpereslikke ait, yirginchlik jaylarga aylandurulghanidi. «yuqiri jaylar» yasash «Yérusalémdin bashlan'ghan» — Sulayman padishahning bu ishlarda eyibi bar idi («2Pad.» 11:7ni körüng).

□ **1:6 «Shunga Men Samariyeni étizdiki tash döwisidek, üzüm talliri tikishke layiq jay qiliwétimen»** — bashqa birxil terjimisi: «Shunga Men Samariyeni étizdiki tash döwisidek, yéngila tikilgen uzumzarliqtek qiliwétimen». «Men uning tashlirini jilghigha domilitip tashlaymen» — Samariyediki heshemetlik imaretler ajayib heywetlik chong tashlardan yasalganidi (Omri dégen padishahning dewridin bashlap). «... domilitip tashlaymen» — ibraniy tilida «... töküp tashlaymen».

Ular yene pahishe ayalning heqqi bolup qaytip k tidu.□

⁸ Bular  ch n men ah-zar k t rimen,
Men huwlaymen;

Yalingayaq, yalingach d g dek y rimen;

Men chilb rilerdek huwlaymen;

Howqushlardek matem tutup y rimen.□ ■

⁹ Ch nki uning yariliri dawalighusizdur,

U hetta Yehudaghichimu y tip,

Xelqimning derwazisigha, yeni Y rusal mghiche

□ **1:7 «Ch nki u (Samarie) pahishe ayalning heqqi bilen bularni yighip toplidi; ular yene pahishe ayalning heqqi bolup qaytip k tidu»** — «pahishe ayalning heqqi» toghruluq: — «kirish s z»imizde  ytilghandek, Israil we Yehudaning butperesliki herxil shehwaniylik bilen arilashqan. Butxanilargha mexsus «atap b ghishlghan» pahishe ayallar bilen bille y tish butqa choqunushning bir paaliyiti idi, shuning bilen butxanilar we ularni bashqurghuchilar bu arqiliq b yip ketkenidi. «Pahishe ayalning heqqi bolup qaytip k tidu» — Israilni ishghal qilghuchi Asuriye imp riyesi we k yin Babil imp riyesi belkim mushu butperesliktin  rishken mal-dunyalirini oxshash yolda ( zlrining butxanilirini s lip, butprereslik-pahishiwazliq arqiliq b yishqa) ishletken bolushi mumkin! Bashqa birxil ch shenchisi: — pahishiwazliq arqiliq  rishelgen shu k m sh butlarga hel b rishke ishletken; tajawuzchilar k m shni qaytidin  ritip, uni tenggilerge aylاندuridu; andin u qaytidin «pahishe ayalning heqqi»ge ishlitilishi mumkin. □ **1:8 «Bular  ch n men ah-zar k t rimen, men huwlaymen ... men chilb rilerdek huwlaymen; howqushlardek matem tutup y rimen»** — Mikah peyghamber Samariyedikilerga intayin k y n'gini  ch n qattiq azablan'ghan. Shuning bilen u ulargha kelg si apetni k rsitidghan «resim bolush»  ch n, xelqning bu ishlarning t zla r alliqa aylinidighanliqini bilip y tishi  ch n, ular aldida yalingach (belkim «y rim yalingach») y ridu. ■ **1:8** Ayup 30:29

yamridi.□

¹⁰ Bu *apetni* Gat shehiride sözlimenglar,

qet'iy yighlimanglar;

Beyt-le-Afrah shehiride topa-changda éghinanglar!□ ■

¹¹ I Shafirda turuwatqan qiz, yalingachliq we shermendilik ichide *esirlikke* öt;

Zaananda turuwatqan qizlar talagha héch chiqqan emes;

Beyt-Ézel ah-zarlar kötürmekte;

□ **1:9** «U **hetta Yehudaghichimu yétip,...**» — mushu yerde «u» apet yaki «Samariyening yariliri»ni körsitidu. «U (**apet**) **hetta Yehudaghichimu yétip, ... Yérusalémghiche yamridi**» — 10-16-ayetlerde Mikah Asuriye impériyesining Yehudani ishghal qilidighanliqini aldin'ala éytidu. Mushu ayetlerdiki 11 shehning herbiri peyghemberning yurti «Moreshet»tin köp dégende 9 kilométr yiraqliqta bolup, «Moreshet»te turup körgili bolatti. Mikah herbir shehning namlirining menisi heqqide uningha maslashqan sözlerni qilip, ularning ehwalini süpetligen. Derweqe herbir sheher axirida Asuriye teripidin ishghal qilindi. □ **1:10** «Bu **apetni Gat shehiride sözlimenglar, qet'iy yighlimanglar**» — «Gat» dégen isimning menisi «yigha»gha yéqin. «**Beyt-le-Afrah shehiride topa-changda éghinanglar!**» — «Beyt-le-Afrah» «topa-changliq yurt» dégen menide. ■ **1:10** 2Sam. 1:20; Yer. 6:26

«Xuda sendin muqim jayingni élip kétidu!» □ ■

12 Marotta turuwatqan qiz yaxshiliqqa telmürüp tit-tit boluwatidu;

Biraq yamanliq Perwerdigardin Yérusalém derwazisigha chüshti. □ ■

13 Tulparni jeng harwisigha qat, i Laqishta turuwatqan qiz;

(Laqish bolsa, Zion qizigha gunahning bashlan'ghan yéri idi!)

□ **1:11** «I **Shafirda turuwatqan qiz, yalingachliq we shermendilik ichide esirlikke öt**» — «Safir»ning menisi «güzellik», «yéqimliq». «Xuda sendin muqim jayingni élip kétidu!» — ibraniy tilida «U sendin muqim jayingni élip kétidu!». «Zaananda **uruwatqan qizlar talagha héch chiqqan emes**» — «Zaananda»ning teleppuzi «chiqish» dégen sözge yéqin. «Beyt-Ézel **ah-zarlar kötürmekte; Xuda sendin muqim jayingni élip kétidu!**» — «Beyt-Ézel» dégen «élip kétish»ke yiqin ahangda. Ayettiki ikkinchi qisimning bashqa birxil terjimisi: «Zaananda turuwatqan qizlar Beyt-Ézelning ah-zarlarigha chiqqan emes; sendin muqim jayingni élip kétidu». ■ **1:11** Yesh. 47:3 □ **1:12** «Marotta **uruwatqan qiz yaxshiliqqa telmürüp tit-tit boluwatidu**» — «Marot» dégenning menisi «achchiq» — ular «yamanliq»ning achchiqliqini tétiydu. «...yamanliq **Perwerdigardin Yérusalém derwazisigha chüshti**» — Senaxérib Yehudadiki nurgun sheherlirini muhasirige alghandin kéyin Yérusalémni ishghal qilalmay derwazisi aldigha toxtap qaldi. Axirida meghlup boldi. ■ **1:12** Am. 3:6

Chünki sende Israilning itaetsizliklari t pildu.□

14 Shunga sen xushlashish hediylirini Moreshet-Gat shehirige b risen;

Aqzibning dukandarligi Israil padishahligiga yalghanchilik yetk zidu;□

15 Men t xi sanga bir «mirasxor» epk limen, i Mare-shah shehiride turawatqan qiz;

Israilning shan-sheripi Adullamghimu ch sh p

□ **1:13 «Tulparni jeng harwisigha qat, i Laqishta turawatqan qiz»** — ibranij tilida «Laqish»ning teleppuzi «at»qa y qin. Laqish shu rayondiki eng k chlik sheher; atqa tayinishning  zi bir gunah. Xuda Israilga «atqa tayinish»ni qet'iy men'i qilganidi («Qan.» 17-bab). Ularning atlargha tayinishi belkim Yehudagha selbiy  lge bolushi mumkin idi. «Laqish bolsa, Zion qizigha gunahning bashlan'ghan yeri idi!» — Laqish shehiri Yehudada bolghini bilen birinchi bolup shimaliy padishahliqning tunji butperes padishahi Yeroboam (I)ning rezillikining tesirni qobul qilgan bolsa k rek. Xeritilerni k r ng. □ **1:14 «Sen xushlashish hediylirini Moreshet-Gat shehirige b risen»** — «Moreshet-Gat» d gen s zning yiltizi «mirasni  lish» yaki «mirastin mehrum bolush» (ibranij tilida «moresh», ereb tilida «miras»). Ular  z «miras»idin ayrilidi, mirasigha «elwida» d yishi k rek. «Aqzibning dukandarligi Israil padishahligiga yalghanchilik yetk zidu» — «Aqzib»ning menisi «aldamchilik», Yehuda padishahligiga jaylashqan. Yehuda padishahlari (shundaqla Israil padishahlari) Aqzib shehirining dukanliridin k p payda k rgenidi («1Tar.» 4:21-23). D shmen qoshuni Israil padishahligiga tajawuz qilghandin k yin, Samariye padishahlari jiddiy hajetke ch shkende, Aqzibtikiler ulargha burunqidek soda-s tiq qilip k reklik teminatlarni ewetelmey, ulargha «yalghanchi» bolup qalidu.

kélidu.□

¹⁶ Özüingni taqirbash qil,
Zoqung bolghan balilar üçün chéchingni
chüshürüwet;

Qorultazdek aydingbashliqingni kéngeyt,
Chünki ular sendin ayrilip sürgün bolushqa ketti.

□

2

Jebir-zulum üstige chüshidighan jaza

¹ Ornida yétip qebihlikni oylaydighanlarga we
yamanliq eyligüchilerge way!

Peqet ularning qolidin kelsila, ular tang étishi
bilenla uni ada qilidu;

□ **1:15** «Men téxi sanga bir «mirasxor» epkéliimen, i Mare-shah shehiride turuwatqan qiz» — ibraniy tilida «Mareshah» we «mirasxor» yéqin söz. «mirasxor» elwette kinayilik gep, u Asuriye padishahi Sennaxéribni körsitidu. «Israilning shan-sheripi Adullamghimu chüshüp kélidu» — «Adullam» eslide Dawut peyghember (yigit waqtida) Saul padishahtin qéchip, kiriwalghan ghar idi. Démek, Israil, jümlidin uning padishahi we «shan-sheripi» bolghan butlar yene qéchishi kérek. Biraq bu sözning ichidiki meniside yene ümid bar. Dawut peyghember «Adullam»da yoshurun'ghandin kéyin, japaliq künlerni ötküzüp axirda Israilning shereplik padishahi bolup chiqqan. Israil belkim uningha oxshash japaliq künlerni ötküzgendin kéyin shereplik künlerni yene köridu. Mezkur bésharet yene Mesih («Israilning shan-sheripi»)ning kelgüside Israilning gunahi tüpeylidin azabqa chüshüshini körsitishimu mumkin. □ **1:16** «Özüingni taqirbash qil, zoqung bolghan balilar üçün chéchingni chüshürüwet; qorultazdek aydingbashliqingni kéngeyt,...» — chachlarni chüshürüsh matemning birxil ipadisi.

² Ularning achküz közi étizlarga chüshsila, ular zorawanliq qilip buliwalidu;

Öylergimu qiziqpla qalsa, bularnimu élip kétidu;
Ular batur kishinimu jemeti bilen bulaydu,
Ademni öz mirasliri bilen qoshup changgiligha
kürgüziwalidu. □ ■

³ Shunga Perwerdigar mundaq deydu: —

Mana, Men bu ailige qarap, boyunliringlardin
chiqiralmaydighan yaman bir *boyuntururqni* oylap
teyyarliwatimen;

Siler emdi gidiyip mangmaysiler;

Chünki shu künler yaman künler bolidu. ■

⁴ Shu küni ular siler toghrarlarda temsilni tilgha
élip,

Échinshliq bir zar bilen zarlaydu: —

«Biz pütünley bulang-talang qilinduq!;

U xelqimning nésiwisini bashqilargha bölüwetti;

Uni mendin shunche dehshetlik mehrum qildi!

U étizlirimizni munapiqqa teqsim qilip berdi! □

⁵ Shunga Perwerdigarning jamaiti arisidin,

Silerde chek tashlap zémin üstige tana tartip nésiwe
bölgüchidin birsimu qalmaydu. ■

Saxta peyghemberlarning Xudaning peyghem- berliridin renjishi

⁶ Ular: «bésharet bermenglar!» — dep bésharet
béridu!

□ **2:2** «.. **batur kishinimu jemeti**» — yaki «... batur kishinimu öyi». ■ **2:2** Yesh. 5:8 ■ **2:3** Am. 5:13 □ **2:4** «U (**Perwerdigar**) étizlirimizni **munapiqqa teqsim qilip berdi!**» — «munapiq» belkim öz ehdiside héch turmaydighan Asuriye padishahini körsitidu. ■ **2:5** Qan. 32:8, 9

Eger *peyghemberler* bu ishlar toghruluq bésharet bermise, emdi bu ar-nomus bizdin hergiz ketmeydu! □ ■

⁷ I Yaqub jemeti,

«Perwerdigarning Rohi sewr-taqetsizmu?

Bu ishlar rast Uning qilghanlirimu?» — dégili bolamdu?

Méning sözlirim durus mangghuchigha yaxshiliq keltürmemdu? □

⁸ Biraq tünügünla Méning xelqim hetta düshmendek ornidin qozghaldi;

Siler xatirjemlikte yoldin ötüp kétiwatqanlarning tonini ich kiyimliri bilen salduruwalisilerki,

Ularni xuddi urushtin qaytqanlardek *kiyimsiz*

□ **2:6** «Ular: «bésharet **bermenglar!**» — **dep bésharet béridu! Eger peyghemberler bu ishlar toghruluq bésharet bermise, emdi bu ar-nomus bizdin hergiz ketmeydu!**» — bu ayette «bésharet bérish» dégen péilning yene bir terjimisi: «shal chéchish» (kinayilik gep). Bashqa birnechche xil terjimiliri; (1) «Bu ishlar toghruluq bésharet bermeslik kérek!» (ular deydu) «Emdi ar-nomus (bizdin) hergiz ketmeydu!» (Mikah deydu); (2) «Derweqe ular (peyghemberler) bu ishlar toghruluq bésharet bérishke toxtaydu! Emdi ar-nomus bizdin ketmeydu!». ■ **2:6** Yesh. 30:10; Am. 7:16 □ **2:7** «**I Yaqub jemeti, «Perwerdigarning Rohi sewr-taqetsizmu? Bu ishlar rast Uning qilghanlirimu?» — dégili bolamdu?**» — démek, Israil (shühuhisizki, saxta peyghemberlarning telimliri bilen): «Xuda bizni söyidu, biz Xudaning alahide xelqi, U bizge hergiz yamanliqni yetküzmeydu» — dewéridu. Bashqa birxil terjimisi: «I «Yaqub jemeti» dep atalghuchi, Perwerdigar sewr-taqetsizmu? Bular (bu yaman ishlar) uning qilghanlirimu?».

qaldurisiler.□

⁹ Xelqim arisidiki ayallarni özlirining illiq öyliridin qoghlaysiler;

Ularning yash balilirini siler Méning güzel göhirimdin menggüğe mehrum qilisiler. □

¹⁰ Ornunglardin turup néri kétinglar;

Chünki halaketni,

Yeni azabliq bir halaketni keltüridighan napakliq tüpeylidin,

Bu yer silerge tewe aramgah bolmaydu.

¹¹ Eger bihudilikte, yalghanchiliqta yürgen birsi yalghan gep qilip: —

«Men sharab we haraqqa tayinip silerge bésharet bérimen» — dése,

Mana, u shu xelqqe peyghember bolup qalidu!□

Xudaning «Israilning qaldisi»gha bolghan wedisi

¹² Men choqum séni bir pütün qilip uyushturimen, i Yaqup;

Men choqum Israilning qaldisini yighimen;

Men ularni Bozrahdiki qoylardek,

Öz yayliqida yighilghan bir padidek jem qilimen;

□ **2:8** «... siler xatirjemlikte yoldin ötüp kétiwatqanlarning tonini ich kiyimliri bilen salduwalisilerki, ularni xuddi urushtin qaytqanlardek kiyimsiz qaldurisiler» — bashqa birxil terjimisi: «... xuddi urushtin qaytiwatqanlardin alghandek siler ularning tonini ich kiyimliri bilen élip bulisiler» (urushtin qaytqanlar bolsa xatirjemlikte mangidu, elwette). □ **2:9** «Méning güzel göhirim» — (yaki «Méning zibuzinnitimdin») — belkim Qanaan zéminining özini körsitidu. □ **2:11** «Men sharab we haraqqa tayinip silerge bésharet bérimen...» — bashqa birxil terjimisi: «Birsi «sharab hem haraqqning köp bolidighanliqi toghrisida bésharet bérimen» dése, u mushu xelqqe taza muwapiq bir peyghember holidu».

Ular adimining köplükidin warang-churungluqqa tolidu.□

¹³ Bir «bösüp ötküchi» ularning aldigha chiqip mangidu;

Ular bösüp chiqip, qowuqqa yétip béríp, uningdin chiqti;

Ular bösüp chiqti,

Yeni qowuqqa yétip béríp, uningdin chiqti;

Ularning Padishahi ularning aldida,

Perwerdigar ularning aldigha ötüp mangidu.□ ■

3

Bésharetler 2-qatar ... Yétekchilerning haligha way!

¹ Men mundaq dédim: «Anglanglar, i Yaqupning hakimliri,

Israil jemetining emirliri!

□ **2:12 «Öz yayliqida yigilghan bir padidek jem qilimen; ular adimining köplükidin warang-churungluqqa tolidu»** — bezi alimlar «adamlarning köplüki»ni düşmenlarning köplüki, dep qaraydu. Biraq bir pada qoylar jem qilin'ghinida, beribir chong «warang-churung» kötürilidu. □ **2:13 «Bir «bösüp ötküchi» ularning aldigha chiqip mangidu; ular bösüp chiqip, qowuqqa yétip béríp, uningdin chiqti; ular bösüp chiqti, ... ularning padishahi ularning aldida, Perwerdigar ularning aldigha ötüp mangidu»** — bu ulugh bésharet Xudani Yehudani Asuriye impériyesidin qutquzidighanliqini körsitidu; bizningche bésharet yene ikki qétim emelge ashurulidu. «Qoshumche söz»imizde biz u toghruluq yene azraq sherhleyimiz. ■ **2:13** Yesh. 32:4-5; 52:12; Hosh. 1:11; Zek. 12:8; Mat. 3:5; 11:11-14; Yuh. 10:2-4

Adil h k mni bilish silerge xas emesmu?□

2-3 I yaxshiliqni  ch k rg chi,
Yamanliqni yaxshi k rg chiler –
Siler  z xelqimdin t risini,
Ustixanliridin g shini yulidighan,
Ularning g shini yeydighan,
T risi soyulghuche  stidin sawaydighan,
Ustixanlirini chaqidighan,
Ularni qazan'gha teyyarlighandek,
Dashqazandiki g shni toghrighandek
toghraysiler!

4 Buningdin k yin ular Perwerdigargha nida
qilidu,
Biraq U ularni anglimaydu;
Ularning qilmishliridiki her t rl k qebihlik
 ch n,
U chaghda U y zini ulardin qachurup
yoshuridu!».

Saxta peyghemberlarning haligha way!

5 Perwerdigar  z xelqini azdurghuchi peyghem-
berler toghruluq mundaq deydu: –
(Ular chishliri bilen chishleydu,
«Aman-tinchliq!» dep warqiraydu,
Kimerkim ularning g lini maylimisa,

□ **3:1** «Men mundaq d dim: «Anglanglar, **i Yaqupning hakimliri, Israil jemetining emirliri!** ... » – 1-4-ayette s zlig chi belkim peyghember  zi. «Yaqup» we «Israil» mushu yerde sh bhisizki, ikki padishahliqni teng k rsitidu. Mushu ayetke qarighanda, chirik-lishish memliketlarning eng yuqiri orunlirigha we sotxanilirigha singip kirgenidi; biraq u padishahi Hezekiyani tilgha almaydu; Hezekiya ixlasmen adem bolup, u  zi mushu gunahlardin xaliy bolghan.

Shulargha qarshi urush hazirlaydu!)□ ■

6 — Shunga silerni «alamet körünüş»ni körmeydighan bir kéche,
Pal salghili bolmaydighan qarangghuluq basidu;
Peyghemberler üçün quyash patidu,
Kün ular üstide qara bolidu;■

7 «Alamet körünüşni körgüchiler» shermende bolidu,
Palchilar yerge qaritilidu;
Ularning hemmisi kalpuklirini tosüp yürüdu;
Chünki Xudadin héch jawab kelmeydu.□

8 Biraq men berheq Perwerdigarning Rohidin küchke tolghanmen,
Yaqupqa özining itaetsizlikini,
Israilgha uning gunahini jakarlash üçün,
Toghra hökümlerge hem qudretke tolghanmen.

9 Buni anglanglar, ötünimen, i Yaqup jemetining hakimliri,
Israil jemetining emirliri!
Adil hökümge öch bolghanlar,
Barliq adaletni burmilaydighanlar;■

10 Zionni qan töküsh bilen,

□ **3:5** «Kimerkim **ularning gélini maylimisa, ...**» — ibraniy tilida «kimerkim ularning aghzigha bir nerse salmisa,..». ■ **3:5** Mik. 2:11

■ **3:6** Yer. 15:9; Yo. 2:10, 31; 3:15; Am. 8:9 □ **3:7** «**Ularning hemmisi kalpuklirini tosüp yürüdu...**» — kalpuklarni tosush adette xijilliqni bildüretti. Uning üstige, Musa peyghemberge bérilgen muqeddes qanun boyiche yuqumluq késel bolghan ademler özining kelgenlikini agahlandurush üçün kalpuklirini tosüp «Napak, napak!» dep warqirishi kérek idi. Bu ayet bu saxta peyghemberlerning napak sözlirini étirap qilishi kérek bolidighanliqini bildürüdu.

■ **3:9** Am. 5:7; 6:12

Yérusalémni heqqaniyetsizlik bilen quridighanlar![□] ■

11 *Zionning* hakimliri parilar üçün höküm chiqiridu,

Kahinlar «ish heqqi» üçün telim béridu;

«Peyghemberler» pul üçün palchiliq qilidu;

Biraq ular «Perwerdigargha tayinar»mish téxi,

We: — «Perwerdigar arimizda emesmu?

Bizge héch yamanliq chüshmeydu» — déyishidu.[□]

12 Shunga silerning wejenglardin Zion téghi étizdek aghdurulidu,

Yérusalém döng-töpilik bolup qalidu,

«Öy jaylashqan tagh» bolsa ormanliqning otturi-

[□] **3:10** «Zionni **qan töküsh bilen, Yérusalémni heqqaniyetsizlik bilen quridighanlar!**» — shübhizki, Yérusalémni nurghun heywetlik imaretler peyda bolghanidi. Biraq hemmisi adaletsizlikke tayinip yasalghan. ■ **3:10** Ez. 22:27; Zef. 3:3 [□] **3:11** ««Peyghemberler» **pul üçün palchiliq qilidu;...**» — Xudaning peyghemberliri hergiz palchiliq ishlirini qilmaydu, elwette. Heqiqiy peyghemberlerning xizmetliri bilen «palchiliq»ning otturisdiki chong perqler toghruluq «Tebirler»ni körüng.

sidiki yuqiri jaylardekla bolidu, xalas. □ ■

4

Axirqi zamanlardiki Yérusalém

¹ Biraq axirqi zamanda, Perwerdigarning öyi jaylashqan tagh taghlarning béshi bolup békitilidu, Hemme döng-égizliktin üstün qilinip kütürüldü; Barliq xelqler uninggha qarap éqip kélishidu. □ ■

² Nurghun qowm-milletler chiqip bir-birige: — «kélinglar, biz Perwerdigarning téghigha, Yaqupning Xudasining öyige chiqip kéyleyli;

□ **3:12** «**Öy jaylashqan tagh**» bolsa ormanliqning otturisdiki yuqiri jaylardekla bolidu, xalas» — Mikah öz dewridiki «muqeddes öy» yaki «ibadetxana» démeydu — Ularning gunahliri tüpeylidin u peqet addiy bir «öy» bolup qaldi. Bu ayettiki bésharet belkim Hezekiya padishahni chongqur tesirlendürgen bolushi mumkin. Yüz yildin kéyin ordidiki emirler bésharetning Hezekiyagha bolghan tesirini tilgha élip, öz padishahi Yehoakimgha bésharetni neqil keltüridu («Zion téghi étizdek aghdurulidu, Yérusalém döng-töpilik bolup qalidu»), shuning bilen Yeremiya peyghember ölüm jazasidin qutulup qalghan (Tewrat, «Yeremiya» 26-bab). «Yuqiri jaylar» dégini kinayilik geptur. Chünki Yehudadikiler herdaim «yuqiri jaylar»da butxanilarni sélip shu yerde butlarga choqun'ghan. Lékin shu chaghlarda Yérusalém butqa choqun'ghan jaydek «haram» bolup qalidu, shuningdek ormanliqning kishilerning közige az-paz chéliqidighan bir qismidin ibaret bolidu, xalas! ■ **3:12** Mik. 3:12 □ **4:1** «**Axirqi zamanda**» — ibraniiy tilida «künlerning axirida». «**Barliq xelqler uninggha Perwerdigarning öyige** qarap éqip kélishidu» — Tewrat hem Zeburda («yat eller» hem «xelqler» bolsa adette Israildin bashqa barliq xelqlerni, yeni «Yehudiy emesler»ni körsitidu. «Mikah» dégen kitabta «yat eller» yaki «xelq-milletler» déyilse, herdaim mushu menini bildüridu. ■ **4:1** Yesh. 2:2-5

U öz yolliridin bizge ögitidu,
 We biz uning izlirida mangimiz» — déyishidu.
 Chünki qanun-yolyoruq Ziondin,
 Perwerdigarning söz-kalami Yérusalémdin
 chiqidighan bolidu.

³ U bolsa köp xelq-milletler arisida höküm
 chiqiridu,

U küchlük eller, yiraqta turghan ellerning heq-
 naheqlirige késim qilidu;

Buning bilen ular öz qilichlirini sapan chishliri,
 Neyzilirini orghaq qilip soqushidu;

Bir el yene bir elge qilich kötürmeydu,

Ular hem yene urush qilishni ögenmeydu;□

⁴ Belki ularning herbiri öz üzüm téli we öz enjür
 derixi astida olturidu,

We héchkim ularni qorqatmaydu;

Chünki samawiy qoshunlarning Serdari bolghan
 Perwerdigar Öz aghzi bilen shundaq éytti.□ ■

⁵ Barliq xelqler öz «ilah»ining namida mangsimu,
 Biraq biz Xudayimiz Perwerdigarning namida
 ebedil'ebedgiche mangimiz.

⁶ Shu künide, — deydu Perwerdigar, — Men méyip
 bolghuchilarni,

Heydiwétilgenlerni we Özüm azar bergenlerni

□ **4:3 «... U bolsa köp xelq-milletler arisida höküm chiqiridu... Ular hem yene urush qilishni ögenmeydu»** — Yeshaya peyghember öz kitabida mushu ayetlerni (1-3ni) neqil keltüridu («Yesh.», 4:2). □ **4:4 «...ularning herbiri öz üzüm téli we öz enjür derixi astida olturidu»** — buning köchme menisi belkim her kishi her adem Xudagha shükür éytip, achközlük qilmaydu, dégenlik bolushi mumkin. ■ **4:4 1Pad. 5:5**

yighimen; □ ■

⁷ We méyip bolghuchini bir «qaldi»,
Heydiwétilgenni küchlük bir el qilimen;
Shuning bilen Perwerdigar Zion téghida ular
üstidin höküm süridu,
Shu kündin **bashlap menggügiche**. □ ■

⁸ We sen, i padini közetküchi munar,
— Zion qizining égziliki, *padishahliq* sanga kélidu: —
— Berheq, sanga eslidiki hoquq-hökümranliq
kélidu;
Padishahliq Yérusalém qizigha kélidu. □

Shereptin ilgiri bolghan azab

⁹ Emdi sen hazir némishqa nida qilip nale
kötürisen?
Sende padishah yoqmidi?
Séning mushawiringmu halak bolghanmidi,

□ **4:6** «Men méyip bolghuchilarni, heydiwétilgenlerni we Özum azar bergelerni yighimen» — «méyip bolghuchi», «heydiwétilgenler» we «Özum azar bergenler» dégen söz ayalche rodtiki isimlardur; shübhisizki, bu Israilning panahsiz ajiz qizdek bolidighanliqini körsitidu. «Méyip bolghuchi» dégen söz belkim hezriti Yaqup Pelestin'ge qaytqan chaghni, Xudaning uning jahilliqini bir terep qilip méyip qilghandin kéyinki körsetken shepqitini eske keltüridu («Yar.» 32-bab). ■ **4:6** Qan. 30:3, 4, 5

□ **4:7** «Shu kündin **bashlap menggügiche**» — ibraniy tilida «hazirdin bashlap menggügiche». ■ **4:7** Dan. 7:14; Zef. 3:19; Luqa 1:33

□ **4:8** «padini közetküchi munar» — belkim Yérusalém we uning emeldarlarini körsitishi mumkin. Chünki ularning rohiy jehettin pütkül Israil («Xudaning padisi»)ning üstige küzetchi, baqquchi bolush mes'uliyiti bar idi. «Berheq, sanga eslidiki hoquq-hökümranliq kélidu; padishahliq Yérusalém qizigha kélidu» — démek, Israil yene padishahliq bolidu, biraq padishah Xuda Özi (Mesih Uning wekili bolghachqa) bolidu (7-ayet).

Ayalni tolghaq tutqandek azablar séni tutuwalghanmidi?■

¹⁰ Azabqa chüsh, tolghaq tutqan ayaldek tughushqa tolghinip tirishqin, i Zion qizi; Chünki sen hazir sheherdin chiqisen, Hazir dalada turisen, Sen hetta Babilghimu chiqisen. Sen ashu yerde qutquzulisen; Ashu yerde Perwerdigar sanga hemjemet bolup düshmenliringdin qutquzidu.□

¹¹ We hazir nurghun eller: — «U ayagh asti qilinip bulghansun!

Közimiz Zionning *izasini* körsün!» — dep sanga qarshi jeng qilishqa yigilidu;

¹² Biraq ular Perwerdigarning oylirini bilmeydu, Uning nishanini chüshenmeydu; Chünki öंचilerni xaman'gha yighqandek U ularni yighip qoydi.■

¹³ Ornungdin turup xamanni tep, i Zion qizi, Chünki Men münggüzüngni tömür, tuyaqliringni mis qilimen;

Nurghun ellerni soqup pare-pare qiliwétisen; Men ularning ghenimitini Perwerdigargha,

■ 4:9 Yer. 8:19 □ 4:10 «Azabqa chüsh, tolghaq tutqan ayaldek tughushqa tolghinip tirishqin, i Zion qizi; chünki sen hazir sheherdin chiqisen, hazir dalada turisen, sen hetta Babilghimu chiqisen» — Israil Asuriye teripidin andin Babil (andin kéyin yene Grék we Rim imériyesi) teripidin azab tartidu. Mikah ulargha: Bu azablarni Xudadin kelgen «tolghaq azabliri» dep bilgen bolsanglar, emdi heqiqiy padishah we mushawir (9-ayet) aranglardin tughulushi kérek, deydu. Derweqe Mesih Eysa ular Rim impériyesi teripidin azab tartqanda tughuldi. ■ 4:12 Yer. 51:33

Ularning mal-dunyalirini pütkül yer-zémin Igisige béghishlaymen. □ ■

5

Azabliq künlerde Mesih tughulidu we Israilni qutquzidu

¹ Emdi özünglar qoshun-qoshun bolup yighilinglar, i qoshun qizi;
Chünki birsi bizni muhasirige aldi;
Ular Israilning hakim-soraqchisining mengzige hasa bilen uridu; □

□ **4:13** «Ornungdin turup xamanni tep, i Zion qizi, chünki Men münggüzüngni tömür, tuyaqliringni mis qilimen; nurghun ellerni soqup pare-pare qiliwétisen...» — 11-13-ayettiki ishlar Israil Babildin qutquzulup (10-ayet) Qanaan'gha qaytip kelgendin kéyin yüz bérishi kérek. Wehiy miladiyedin ilgiriki 3- we -2-esirde «Makkabiylar» dewride qismen emelge ashurulghini bilen, toluq emelge ashurulush axirqi zamanlarda bolush kérek. ■ **4:13** Zek. 4:14; 6:5 □ **5:1** «Emdi özünglar qoshun-qoshun bolup yighilinglar» — bashqa birxil terjimisi: «Emdi Öz-özünlarni késip tilenglar!» (démek, qattiq qayghu-hesretni bildürüş uchün). «... **Qoshun-qoshun bolup yighilinglar, i qoshun qizi**» — «qoshun qizi» dégen sirlıq söz Yérusalémdikilerni körsitidu; bésharet emelge ashurulghanda Yérusalémdikilerning hemmisining esker bolidighanliqini bildürürüşü mumkin. «**Chünki birsi bizni muhasirige aldi; ular Israilning hakim-soraqchisining mengzige hasa bilen uridu**» — bu «muhasire» belkim ikki muhasirini körsitishi mumkin: (1) Asuriye impériyesining Yérusalémgha bolghan muhasirisi; shu chaghda birsi Hezekiya padishahning «mengzige hasa bilen urghan»mikin? (2) axirqi zamandiki «nurghun eller»ning muhasirisi (4:11-13ni körüng). Bu ikki tehlil toghra bolsa ayetning ikkinchi jümlisidiki «u»: (1) Asuriye padishahini we kéyin: (2) axirqi zamandiki dejjalni körsitidu.

² (Sen, i Beyt-Lehem-Efratah, Yehudadiki minglighan *sheher-yézilar* arisida intayin kichik bolghan bolsangmu,

Sendin Men üçün Israilgha Hakim Bolghuchi chiqidu;

Uning *huzurumdin* chiqishliri qedimdin,

Yeni ezeldin bar idi) □ ■

³ Shunga tolghaq tutqan ayal tughup bolghuche,

U ularni *düşmenlirige* tashlap qoyidu;

Shu chaghda Uning qérindashliri bolghan qaldisi Israillarning yénigha qaytip kélidu. □

⁴ U bolsa Perwerdigarning küchi bilen,

□ **5:2 «Sen, i Beyt-Lehem-Efratah, Yehudadiki minglighan sheher-yézilar arisida intayin kichik bolghan bolsangmu, sendin men üçün Israilgha Hakim Bolghuchi chiqidu; uning huzurumdin chiqip-kirishliri qedimdin, yeni ezeldin bar idi»** – démisekmü, bu Mesih Eysani körsitidu. U: (1) «Beyt-Lehem» dégen kichik yézida tughulghan; (2) shuning bilen bir waqitta u Xudaning «Kalami» bolup, Xuda uning wasitisi arqiliq hemme mewjudatlarni yaratqanidi («Yh.» 1:1-4), Mesih uning yénidin «ezeldin tartip» Xudaning iradisini beja keltürüşke chiqip-kirip turghanidi.

■ **5:2** Mat. 2:6; Yuh. 7:42; Yar.3:8; 7:12; 14:18; 16:7; Mis.3:4; Yuh. 13:3 □ **5:3 «U ularni düşmenlirige tashlap qoyidu»** — yaki «ularni tashlap qoyidu». «shunga **tolghaq tutqan ayal tughup bolghuche, U ularni (düşmenlirige) tashlap qoyidu»** – démek, bésharet boyiche «Mesih» tughulghuche Xuda Israilni yat ellerning hökümranliqi astigha tapshuridu, ular bashqa ellerning hakimiyiti astida turidu; shuningdek ular japa we azab tartidu.

«**Shu chaghda Uning (Mesihning) qérindashliri bolghan qaldisi Israillarning yénigha qaytip kélidu»** – ayetke qarighanda Mesihning tughulushi Xudagha sadıq bolghan bir «qaldisi», yeni «uning qérindashliri» Pelestın zéminigha qaytip kélishi bilen baghliq; tarixtin bilimizki, Xudaning «qaldisi»ning «qaytip kélish»i Mesih tughulushtin ilgiri idi (miladiyedın ilgiriki 520-yılı).

Perwerdigar Xudasining namining heywitide padisini béqishqa ornidin turidu;

Shundaq qilip ular mezmüt turup qalidu;

Chünki U shu chaghda yer yüzining qerilirigiche ulugh dep bilinidu.

⁵ We bu adem aram-xatirjemlikimiz bolidu;

Asuriyelik zéminimizgha bösüp kirgende,

Ordilirimizni dessep cheyligende,

Biz uninggha qarshi yette xelq padichisini,

Sekkiz qabiliyetlik yétekchini chiqirimiz;■

⁶ Ular Asuriye zéminini qilich bilen,

Nimrodning zéminini ötkelliride xarabe qilidu;

We Asuriyelik zéminimizgha bösüp kirgende,

Chégrimiz ichini cheyligende,

U adem bizni uning qolidin qutquzidu.□

⁷ We Yaqupning qaldisi nurghun xelqler arisida Perwerdigardin chüshken shebnemdek bolidu,

Chöp üstige yaghqan yamghurlardek bolidu;

Bular insan üçün kéchikmeydu,

■ 5:5 Yesh. 9:5 □ 5:6 «Ular Asuriye zéminini qilich bilen, Nimrodning zéminini ötkelliride xarabe qilidu» — «Nimrod» bolsa Babil shehirining asaschisi idi. «Asuriyelik zéminimizgha bösüp kirgende, chégrimiz ichini cheyligende, u adem bizni uning qolidin qutquzidu» — axirqi zamanda Mesih Israilni (ular towa qilghandin kéyin) barliq dühmenliridin qutquzidu.

Adem balilirining *ejrini* kütüp turmaydu.□

⁸Yaqupning qaldisi eller arisida,

Yeni nurghun xelqler arisida ormandiki haywanlar arisidiki shirdek bolidu,

Qoy padiliri arisidiki arslanek bolidu;

Shir ötkende ularning arisidin,

Héchkim qutquzup alalmighudek cheylep desseydu,

Titma-tit qilip yirtiwétidu.□

⁹Qolung küshendiliring üstige kötürülidu,

Barliq düshmenliring üzüp tashlinidu.

¹⁰Shu künide shundaq boliduki, — deydu Perwerdigar,

Men aranglardin barliq atliringni üzüp tashlaymen,

□ 5:7 «We **Yaqupning qaldisi urghun xelqler arisida Perwerdigardin chüshken shebnemdek bolidu, chöp üstige yaghqan yamghurlardek bolidu; bular insan üçün kéchikmeydu, adem balilirining ejrini kütüp turmaydu**» — bu oxshitishning asasiy menisi: «adamlarning herqandaq ish-paalietliri shebnem we yamghurgha héchqandaq tesir yetküzelmeydu; ular chüshüshi üçün adamlarning herikitini kütmeydu. Shebnem we yamghur beribir peqet Xudaning orunlashturushi bilen chüshidu»; kelgüsida Xuda Öz méhir-shepqiti bilen Yaqup jemetini dunyadiki barliq ellerni (ular héch ish-paalietlerni qilmayla) oyghitidighan we yéngilaydighan bir beriket qilidu. □ 5:8 «**Shir ötkende ularning arisidin, héchkim qutquzup alalmighudek cheylep desseydu, titma-tit qilip yirtiwétidu**» — «ular» mushu yerde «ormandiki haywanlar» we «qoy padliri»ni (démek, yat ellerni) körsetse kérek.

Jeng harwiliringni halak qilimen. □ ■

¹¹ Zéminingdiki sheherliringni yoqitimen,
Barliq istihkamliringni ghulitimen. □

¹² Séhirlerni qolungdin üzüp tashlaymen;
Silerde palchilar bolmaydu.

¹³ Men oyma mebudliringni,
«But tüwrük»liringlarni otturungdin üzüp tashlaymen;
Sen öz qolungning yasighinigha ikkinchi bash urmaysen.

¹⁴ Arangdin «Ashérah»liringni yuluwétimen,
We sheherliringni halak qilimen; □

¹⁵ We *Manga* qulaq salmighan ellerning
üstige achchiq we derghezep bilen intiqamni yürgüzimen.

6

□ **5:10** «Men aranglardin barliq atliringni üzüp tashlaymen, jeng harwiliringni halak qilimen» — Xudaning Musa peyghemberge tapshurghan permanliri boyiche, Israillar arisidiki atlar we jeng harwilirini köpeytishke bolmaydu. Xudaning meqsiti shübhisizki, Öz xelqining atlarga, harwilargha emes, belki Xuda Özigila tayinishidin ibarettur («Qan.»17:16, «Zeb.»20:7, «Yesh.31:1»nimu körüng). ■ **5:10** Hosh. 14:4 □ **5:11** «Zéminingdiki sheherliringni yoqitimen, barliq istihkamliringni ghulitimen» — Xudaning bu ishta bolghan meqsiti barliq atlarni we jeng harwilirini yoqitish meqsitige oxshash bolushi kérek — Israilni peqet Özigila tayandurushtur. □ **5:14** «Arangdin «Ashérah»liringni yuluwétimen» — «Ashérah»lar belkim butpereslikke béghishlan'ghan derexlikler idi. Derexler but sheklige oyulghan yaki neqishlen'gen bolushi mumkin idi. «we sheherliringni halak qilimen» — «sheherliring»ning bashqa bir terjimisi: «qanliq qurban'gahliring».

Bésharetlar 3-qatar ... Xudaning dewasi

1 Perwerdigarning néme dewatqinini hazir anglanglar: —

«Ornungdin tur, taghlar aldida dewayingni bayan qil,

Égizliklerge awazingni anglatqin».□

2 «I taghlar,

We siler, yer-zéminning özgermes ulliri,

Perwerdigarning dewasini anglanglar;

Chünki Perwerdigarning Öz xelqi bilen bir dewasi bar,

U Israil bilen munaziliship eyibini körsetmekchi;■

3 I xelqim, Men sanga zadi néme qildim?

Séni néme ishta bizar qiliptimen?

Méning xataliqim toghruluq guwahliq bérishkin!

4 Chünki Men séni Misir zéminidin élip chiqardim,

Séni qulluq makanidin hörlükke qutquzdum;

Aldingda yétekleshke Musa, Harun we Meryemlerni ewettim.■

5 I xelqim, Perwerdigarning heqqaniyliklirini bilip yétishinglar üçün,

Moab padishahi Balakning qandaq niyitining barliqini,

Béorning oghli Balaamning uninggha qandaq jawab bergenlikini,

□ **6:1** «Ornungdin tur, taghlar aldida dewayingni bayan qil, égizliklerge awazingni anglatqin» — bu sözler Mikahning öziye (Israillar anglisun dep) éytilghan. Qedimki taghlar we döng-égizlikler mushu dewada Xudaning wediliride turghanliqigha guwahliq béridu («Qan.» 4:26, «Yesh.» 1:2ni körüng). ■ **6:2** Hosh. 4:1 ■ **6:4** Mis. 12:51; 14:30; 20:2

Shittimdin Gilgalgiche néme ishlar bolghanliqini hazir ésinglarga keltürünglar. □ ■

6 — Men emdi némini kötürüp Perwerdigar aldigha kélimen?

Némem bilen Hemmidin Aliy Bolghuchi Xudaning aldida égilimen?

Uning aldigha köydürme qurbanliqlarni,

Bir yilliq mozaylarni élip kélemdim?

7 Perwerdigar minglighan qochqarlardin,

Tümenligen zeytun méyi deryaliridin huzur alamdu?

Itaetsizlikim üçün tunji balamni,

Ténimning pushtini jénimning gunahigha atamdimen! □

8 I insan, U sanga néme ishning yaxshi ikenlikini körsetti,

Berheq, Perwerdigar sendin néme telep qilghanliqini körsetti —

Adaletni yürüzüş,

Méhribanliqni söyüş,

□ **6:5** «I xelqim... Moab padishahi Balakning qandaq niyitining barliqini, Béorning oghli Balaamning uninggha qandaq jawab bergenlikini, Shittimdin Gilgalgiche néme ishlar bolghanliqini hazir ésinglarga keltürünglar» — Xuda Shittimde Israillarning butpereslikini jazalighan, andin ularni kechürüm qilghan; U Gilgaldá möjize yaritip, ularni Iordan deryasidin ötközgen. Emdi hazir oxshash ishlar bolmamdu — ular xalisila, butperesliktin towa qilip, Xudaning nijatini körüdighan bolidu. Tilgha élin'ghan weqeler «Chöl.» 24-, 25-bab, we «Yeshua» 1-5-bablarda xatirilen'gen. ■ **6:5** Chöl. 22:5; 23:7; 25; Ye. 5 □ **6:7** «Ténimning pushtini jénimning gunahigha atamdimen!?» — ibraniy tilida «ténimning méwisini jénimning gunahigha atamdimen!?».

Séning Xudaying bilen bille kemterlik bilen méngishtin bashqa yene néme ishing bolsun?■

Dewaning dawami, höküm chiqirish

⁹ Perwerdigarning awazi sheherge xitab qilip chaqiridu;

(Pem-danaliq bolsa namingha hörmət bilan qaraydu!)

Emdi höküm paliqini we uni Békitkinini anglanglar: —□

¹⁰ Rezil ademning öyide rezilliktin alghan bayliqlar yene barmidu?

Kem ölçeydighan yirginchlik ölchem yene barmidu?□

¹¹ Biadil taraza bilen,

Bir xalta saxta taraza tashliri bilen pak bolalamdim?□ ■

¹² Chünki sheherning bayliri zorawanliq bilen tolgan,

Uning ahalisi yalghan gep qilidu,

Ularning aghzidiki tili aldamchidur. ■

■ **6:8** Qan. 10:12 □ **6:9** «Emdi **höküm paliqini we uni békitkinini anglanglar!**» — bashqa birxil terjimisi: «Emdi i qebile we sheher jamaiti, anglanglar!». □ **6:10** «Rezil **ademning öyide rezilliktin alghan bayliqlar yene barmidu? Kem ölçeydighan yirginchlik ölchem yene barmidu?...**» — 10-15-ayetlerde xatirilen'gen Israilning qilmishliri yuqiriqi 8-ayettiki sözning eksi bolidu (adaletni yürgüzüsh, méhribanliqni söyüsh, kemterlerche Xuda bilen bille méngish). Mushu ayettiki «ölchem» ibraniy tilida «efah» bolidu.

□ **6:11** «**Biadil taraza bilen, bir xalta saxta taraza tashliri bilen pak bolalamdim?**» — bashqa birxil terjimisi: «Biadil tarazini, bir xalta saxta taraza tashlirini tutup turghan ademlerni pak hésabliyalamdim?». ■ **6:11** Hosh. 12:8 ■ **6:12** Yer. 9:7

13 Shunga Men séni urup késel qilimen,
Gunahliring tüpeylidin séni xarabe qilimen.

14 Yeysen, biraq toyunmaysen,
Otturangda ach-boshluq qalidu,
Sen mülküngni élip yötkimekchi bolisen,
Biraq saqliymaysen;
Saqlap qaldurghining bolsimu, uni qilichqa tapshurimen. □ ■

15 Tériysen, biraq hosul almaysen;
Zeytunlarni cheyleysen, biraq özüngni méyini sürtüp mesih qilalmaysen,
Yéngi sharabni cheylep chiqirisen,
Biraq sharab ichelmeysen. ■

16 Chünki «Omrining belgilimiliri»ni,
«Ahabning jemetidikiler qilghanliri»ni tutisen;
Sen ularning nesihetliride mangisen,
Shuning bilen Men séni xarabe,
Sende turuwatqanlarning hemmisi isqirtish obyékti qilimen;

□ **6:14 «Yeysen, biraq toyunmaysen, otturangda ach-boshluq qalidu»** — bezi alimlar bu ibare tolghaq késili «dizéntériye»ni körsitidu, dep qaraydu. «**Sen mülküngni élip yötkimekchi bolisen, biraq saqliymaysen; saqlap qaldurghining bolsimu, uni qilichqa tapshurimen**» — bashqa birxil terjimisi: «sen tolghaqqa kélisen, biraq balini tughmaysen; tughsangmu, balangni qilichqa tapshurimen». ■ **6:14** Hosh. 4:10 ■ **6:15** Qan. 28:38; Hag. 1:6

Sen xelqimdiki shermendichilikni kötürisen. □ ■

7

Peyghemberning azablinishliri

¹ Méning halimgha way! Chünki men xuddi yazdiki méwiler yighilip,

Üzüm hosulidin keyinki wasangdin keyin ach qalghan birsigé oxshaymen,

Yégüdek sapaq yoqtur;

Jénim teshna bolghan tunji enjür yoqtur!

² Ixlasmen kishi zémindin yoqap ketti,

Ademler arisida durus birsimu yoqtur;

Ularining hemmisi qan töküshke paylimaқта,

Herbiri öz qérindishini tor bilen owlaydu. ■

³ Rezillikni puxta qilish üçün,

Ikki qoli uninggha teyyarlan'ghan;

Emir «inam»ni soraydu,

Soraqchimu shundaq;

Mötiwer janab bolsa öz jénining nepsini ashkara éytip béridu;

□ **6:16** «Chünki «Omrining **belgilimiliri**»ni, «Ahabning **jemetidikiler qilghanliri**»ni **tutisen**» — Omri Israilning intayin rezil padishahi bolup, nurgunlighan butlarni yasap, Israilni bulargha choqunushqa buyrughan. Ahab uningdin téximu rezillikke ötüp, butpereslikke pahishiwazliq, «insan qurbanliqi», puqralarni bulang-talang qilish we qatilliqlarni qoshqanidi. («1Pad.» 16-22-bablarni körüng). «Sende **туруwatqanlarning hemmisi isqirtish obyékti qilimen**» — mushu yerde «isqirtish» mazaq qilishni bildüridu. ■ **6:16** 1Pad. 16:25, 26, 30-34 ■ **7:2** Zeb. 12:1-2; Hosh. 4:1

Ular jem bolup rezillikni toqushmaqta. □ ■

⁴ Ularning eng ésili xuddi jighandek,
Eng durusi bolsa, shoxiliq tosuqtin betterdur.
Emdi közetchiliring *qorqup* kütken kün,
Yeni *Xuda* sanga yéqinlap jazalaydighan küni yétip
keldi;
Ularning alaqqzade bolup kétidighan waqti hazir
keldi. □

⁵ Ülpitingge ishenme,
Jan dostunggha tayanma;
Aghzingning ishikini quchiqingda yatquchidin
yépip yür.

⁶ Chünki oghul atisigha bihörmelik qilidu,
Qiz anisigha,
Kélin qéyn anisigha qarshi qozghilidu;
Kishining dühshmenliri öz öyidiki ademliridin ibaret
bolidu. ■

⁷ Biraq men bolsam, Perwerdigargha qarap ümid
baghlaymen;
Nijatimni bergüchi Xudani kütimen;
Méning Xudayim manga qulaq salidu.

*Axirqi zaman toghruluq ümid – Xudaning «qald-
isi» söz qilidu*

⁸ Manga qarap xush bolup ketme, i dühshminim;

□ **7:3** «Mötiwer janab bolsa öz jénining nepsini ashkara éytip
béridu» — «mötiwer jabab» belkim padishahni wasitilik körsitidu.

■ **7:3** Mik. 2:1; 3:11 □ **7:4** «Ularning eng ésili xuddi jighandek,
eng durusi bolsa, shoxiliq tosuqtin betterdur» — «eng ésili»
adaletni burmilimaydu, peqet uninggha tosalghu bolidu! «Xuda
sanga yéqinlap jazalaydighan küni...» — ibraney tilida «séning
yoqlinidighan kününg» déyilidu. ■ **7:6** Ez. 22:7; Mat. 10:21, 35,
36; Luqa 12:53

Gerche men yiqilip ketsemmu, yene qopimen;
Qarangghuluqta oltursam, Perwerdigar manga
yoruqluq bolidu.□

⁹ Men Perwerdigarning ghezipige chidap turimen

—
Chünki men Uning aldida gunah sadir qildim —
U méning dewayimni sorap, men üçün höküm
chiqirip yürgüzgüche kütimen;
U méni yoruqluqqa chiqiridu;
Men Uning heqqaniyliğini körimen.■

¹⁰ We méning dūshminim buni köridu,
Shuning bilen manga: «Perwerdigar Xudaying
qéni» dégen ayalni shermendilik basidu;
Méning közüm uning *meghclubiyitini* köridu;
U kochidiki patqaqtek dessep cheylinidu.■

Xudaning jawabi

¹¹ — Séning tam-sépilliring qurulidighan künide,
Shu künide sanga békitilgen pasiling yiraqlargha
yötkilidu.

¹² Shu künide ular yéninggha kélidu;
— Asuriyedín, Misir sheherliridin,
Misirdin *Efrat* deryasighiche, déngizdin
déngizghiche we taghdin taghghiche ular yéninggha
kélidu.

¹³ Biraq yer yüzi bolsa özining üstide turuwatqanlar
tüpeylidin,

□ **7:8** «Manga qarap xush bolup ketme, i dūshminim;...» —
mushu yerdiki «dūshminim» hem 10-ayettiki «u» dégenler «ayalche
rod»ta kelgen bolghachqa, bésharet Yérusalémning Asuriyege gep
qilghanliqini, yaki bolmisa axirqi zamandiki dūshmini Babilgha
gep qilidighanliqini körsetse kérek. ■ **7:9** Zeb. 9:5-7; Zeb. 43:1-2;
Yer. 50:34 ■ **7:10** Zeb. 79:10; 115:2; Yo. 2:17

Yeni ularning qilmishlirining méwisi tüpeylidin xarabe bolidu. ■

Xudaning «qaldisi»ning duasi

14 — Öz xelqingni, yeni ormanda, Karmel ottur-
isida yalghuz turuwatqan Öz mirasing bolghan
padini,
Tayaq-hasang bilen ozuqlandurghaysen;
Qedimki künlerdikidek,
Ular Bashan hem Giléad chimenzarlirida qaytidin
ozuqlansun! □ ■

Xudaning jawabi

15 — Sen Misir zéminidin chiqqan künlerde bolghan-
dek,
Men ulargha karamet ishlarni körsitip bérimen. ■
16 Eller buni körüp barliq heywisidin xijil bolidu;
Qolini aghzi üstige yapidu,
Qulaqliri gas bolidu;
17 Ular yilandek topa-changni yalaydu;
Yer yüzidiki ömiligüchilerdek öz töshükliRIDIN titrigen
péti chiqidu;
Ular qorqup Perwerdigar Xudayimizning yénigha
kélidu,
We séning tüpeydingdinmu qorqidu. ■
18 Qebihlikni kechüridighan,
Öz mirasi bolghanlarning qaldisining itaetsiz-
likidin ötidighan Tengridursen,

■ 7:13 Yer. 21:14 □ 7:14 «... ormanda, Karmel otturida yalghuz turuwatqan öz mirasing bolghan pada...» — «Karmel» bolsa Israilning eng baraqsan, eng ésil ormanliq rayoni. ■ 7:14 Mik. 5:3 ■ 7:15 Yo. 2:26 ■ 7:17 Zeb. 72:9; Yesh. 49:32

U achchiqini menggüge saqlawermeydu,
Chünki U méhir-muhebbetni xushalliq dep bilidu.
Kim sanga tengdash ilahdur? □ ■

19 — U yene bizge qarap ichini aghritidu;
Qebihlikirimizni U dessep cheyleydu;
Sen ularning barliq gunahlarini déngiz teglirige
tashlaysen.

20 — Sen qedimki künlerdin béri ata-
bowilirimizgha qesem qilghan heqiqet-sadaqetni
Yaqupqa,
Özgermes muhebbetni Ibrahimgha yetküzüp
körsitisen.

□ **7:18 «Kim Sanga tengdash ilahdur?»** — «Mikah» dégen isim,
ibraniiy tilida «kim Xudagha tengdash?» dégen menide. ■ **7:18**
Mis. 34:6, 7; Zeb. 103:9

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5